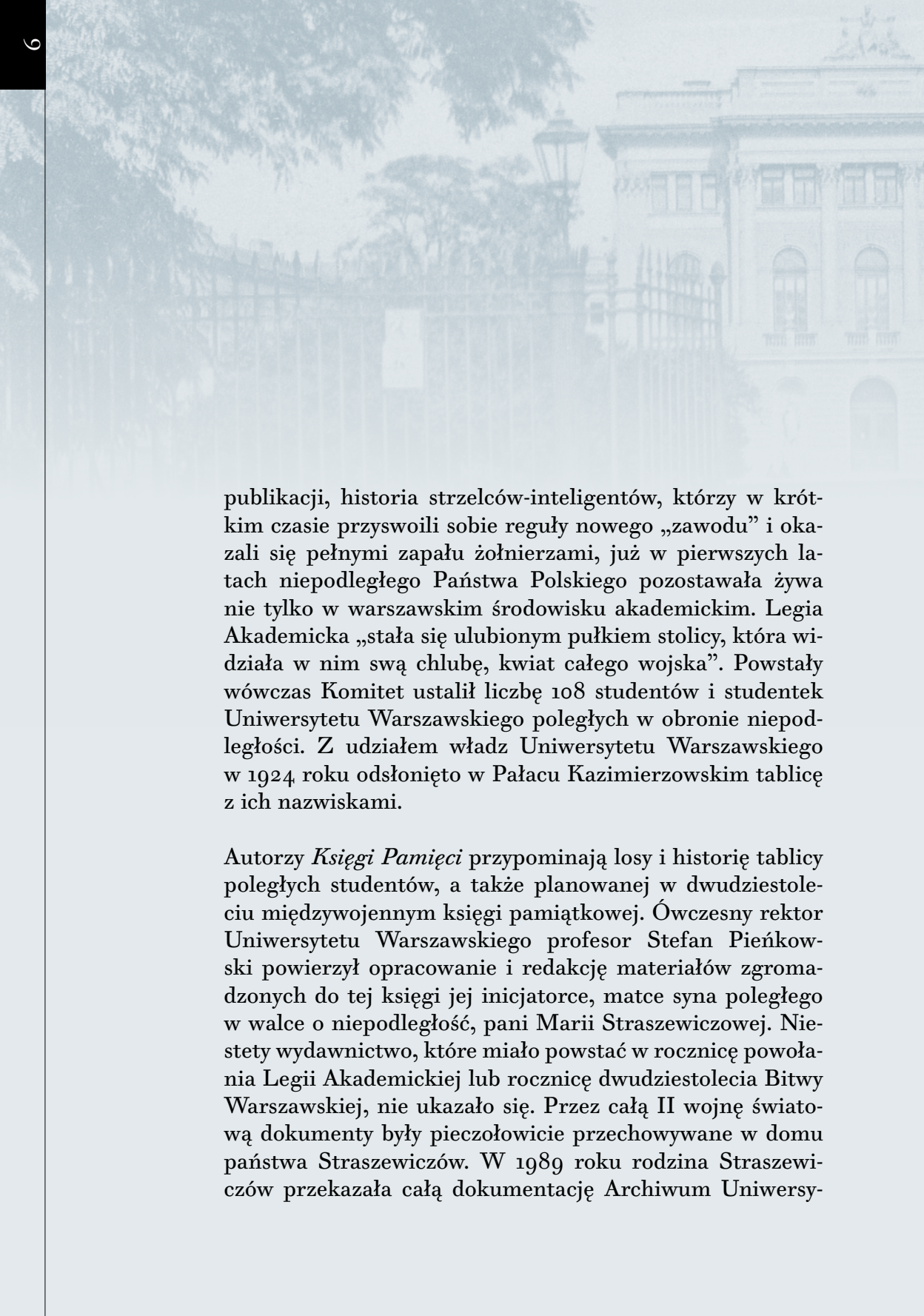

Słowo od Rektora

Uniwersytet Warszawski, jego studenci i pracownicy zwykle pięknie zapisywali się w historii Polski. Tak było także na początku XX wieku, kiedy w latach 1918–1921 wielu z nich poświęciło swoje życie w walce o niepodległość Najjaśniejszej. Dobrze się zatem stało, że autorzy *Księgi Pamięci* wrócili do tego okresu i podjęli problematykę walk o niepodległość – dodajmy, problematykę, która z jednej strony stanowi ważny wkład w historię naszej Alma Mater, a z drugiej nie jest jeszcze powszechnie znana.

Dzięki *Księdze Pamięci* Studenci, którzy zginęli w latach 1918–1921, nie odchodzą w niebyt, ale są nadal prawdziwie obecni. Prezentowana publikacja stanowi istotny wkład w ukazanie mniej znanych faktów z historii wieku XX, najtrudniejszego – zdaniem wielu – w dziejach państwa i narodu polskiego.

Już w pierwszych dniach listopada 1918 roku, na wieść o wybuchu walk polsko-ukraińskich o Lwów w wojnie polsko-bolszewickiej, na wiecu studentów Uniwersytetu Warszawskiego zdecydowano o wstępowaniu akademików do odradzającego się Wojska Polskiego. Jak piszą autorzy tej

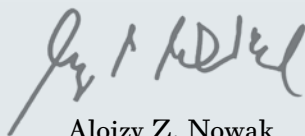

publikacji, historia strzelców-inteligentów, którzy w krótkim czasie przyswoili sobie reguły nowego „zawodu” i okazali się pełnymi zapału żołnierzami, już w pierwszych latach niepodległego Państwa Polskiego pozostawała żywa nie tylko w warszawskim środowisku akademickim. Legia Akademicka „stała się ulubionym pułkiem stolicy, która widziała w nim swą chlubę, kwiat całego wojska”. Powstały wówczas Komitet ustalił liczbę 108 studentów i studentek Uniwersytetu Warszawskiego poległych w obronie niepodległości. Z udziałem władz Uniwersytetu Warszawskiego w 1924 roku odsłonięto w Pałacu Kazimierzowskim tablicę z ich nazwiskami.

Autorzy *Księgi Pamięci* przypominają losy i historię tablicy poległych studentów, a także planowanej w dwudziestoleciu międzywojennym księgi pamiątkowej. Ówczesny rektor Uniwersytetu Warszawskiego profesor Stefan Pieńkowski powierzył opracowanie i redakcję materiałów zgromadzonych do tej księgi jej inicjatorce, matce syna poległego w walce o niepodległość, pani Marii Straszewiczowej. Niestety wydawnictwo, które miało powstać w rocznicę powołania Legii Akademickiej lub rocznicę dwudziestolecia Bitwy Warszawskiej, nie ukazało się. Przez całą II wojnę światową dokumenty były pieczołowicie przechowywane w domu państwa Straszewiczów. W 1989 roku rodzina Straszewiczów przekazała całą dokumentację Archiwum Uniwersy-

tetu Warszawskiego. Autorom *Księgi Pamięci* w wyniku przeprowadzonej kwerendy w Archiwum Uniwersytetu oraz w Centralnym Archiwum Wojskowym udało się zweryfikować i – co ważne – uzupełnić przedwojenną listę studentów, którzy oddali życie w obronie niepodległej Polski. Publikacja zawiera również przegląd ówczesnej prasy, w której zamieszczano nekrologi lub krótkie wspomnienia pośmiertne, co pozwoliło rozszerzyć i uszczegółowić większość biogramów.

Z prawdziwą dumą i wzruszeniem przekazuję *Księgę Pamięci* w Państwa ręce.

Alojzy Z. Nowak

Rektor Uniwersytetu Warszawskiego